

.....

*Dacom levert gespecialiseerde hardware, software en online adviesdiensten aan akkerbouwbedrijven over de hele wereld. “Dat is het unieke aan ons bedrijf”, zegt directeur Janneke Hadders, “dat we niet alleen de techniek leveren, maar ook de landbouwkundige kennis in huis hebben om te kunnen adviseren, om de vertaalslag van al die gegevens te maken voor de boeren.”*

.....



Foto: Dacom | Cor Rijzebol

## Exportise

Hadders is de dochter van Dacom-oprichter Jan Hadders. “Die is begonnen als boer en het ergerde hem dat hij altijd pas achteraf te horen kreeg hoe hij zaken had moeten aanpakken – als het al te laat was”, vertelt Hadders. “Toen begon de opmars van de computer en mijn vader besloot om het boerenbedrijf te combineren met IT, zodat hij boeren vooraf kon adviseren, op basis van meetbare gegevens, wanneer er moest worden bewaterd, bemest, enzovoort.”

Dat was in de jaren tachtig. Inmiddels is Dacom een begrip geworden op het gebied van hightech innovatie in de landbouw. Onlangs won het bedrijf de prestigieuze mkb-Innovatieprijs, een samenwerkingsverband van innovatiecentrum Syntens, Octrooiencentrum Nederland, Mercedes-Benz en NRC/Handelsblad, met het zogenoemde TerraSen™-systeem. Daarbij laten bodemvochtsensoren in het veld van de teler zien wat de dagelijkse wateropname is van het gewas in de verschillende bodemlagen. Aan de hand van die gegevens wordt precies bepaald wanneer en hoeveel er moet worden berekend. Zo kunnen gewassen groeien onder

de best mogelijke omstandigheden, zonder verspilling van water.

“De gegevens worden opgeslagen in een centrale databank”, legt Hadders uit. Daarbij spelen weersverwachtingen, gegevens over de bodemgesteldheid en de actuele weersomstandigheden zoals bijvoorbeeld onverwachte regenbuien een rol. Zo krijgt een boer die inlogt op zijn computer in Zuid-Afrika of Saoedi-Arabië vanuit het verre Emmen steeds een up-to-date advies, aangepast aan de veranderende omstandigheden.

“In Saoedi-Arabië, waar we onlangs een samenwerkingsovereenkomst met het Ministerie van Landbouw en tachtig boeren hebben afgesloten, maar ook in bijvoorbeeld Egypte, wordt het water uit de grond gepompt, waardoor het bodemwaterpeil dramatisch daalt”, vertelt Hadders. “Heel veel water wordt verspild doordat iemand elke dag zonder meer een beregeningssysteem aanzet. Daardoor krijgen planten te veel water, dat wegzakt naar diepere bodemlagen. Daarbij worden ook belangrijke voedingsstoffen weggespoeld. Dankzij ons systeem kan er met beleid worden bewaterd, zodat de gewassen precies genoeg krijgen. Daarmee wordt ontzettend veel water bespaard en verbetert de bodemconditie.”

Uit proeven in Egypte blijkt dat de hoeveelheden water en meststoffen voor het telen van aardbeien met TerraSen™ teruggebracht kunnen worden tot nagenoeg de helft. ‘De technologie van Dacom draagt hiermee bij aan het oplossen van de voedselschaarste en een duurzame voedselproductie’, aldus de jury van de mkb-innovatieprijs.



### De Exportise van Janneke Hadders

Functie: directeur Dacom  
Sector: IT-oplossingen voor de akkerbouw  
[www.dacom.nl](http://www.dacom.nl)

.....



## ••• Nederlands succes in St. Louis

Op 23 en 24 mei jl. had in St. Louis voor de derde maal de Ag Innovation Showcase plaats. Dit evenement wordt door het Amerikaanse Larta Institute georganiseerd en heeft als doel het begeleiden van ondernemers en wetenschappers bij het op de markt brengen van nieuwe, innovatieve producten en technologieën.

Het Wageningse bedrijf NSure en het Oirloose bedrijf Newtricious behoorden tot de afgevaardigden uit Nederland. NSure biedt testen aan voor diverse kwaliteitseigenschappen in fruit, groente en boom- en sierteeltproducten. Monique Wordragen, directeur van NSure, gaf aan vooral geïnteresseerd te zijn in het uitbreiden van haar productportefolio. Na afloop was zij erg tevreden over het behaalde resultaat. "Voor ons was de timing bijzonder goed, omdat we juist dit jaar hard werken aan een doorbraak op de Noord-Amerikaanse markt."

Newtricious richt zich op de ontwikkeling van innovaties in voeding die bijdragen aan een beter en gezonder leven van mensen. Jos

Nelissen, directeur van Newtricious, gaf aan in St. Louis de kans te hebben gekregen Newtricious te presenteren aan een belangrijk publiek van innovatieve bedrijven, investeerders en onderzoeksinstituten. "We hebben op alle terreinen contacten opgedaan die waardevol zijn bij het uitzetten van onze strategie."

Het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie sponsorde de Nederlandse deelname en selecteerde onder andere bovengenoemde bedrijven op basis van eerdere nominaties, waaronder de Food Valley Award, de Tuinbouw Ondernemersprijs of deelname aan de SBIR-regeling.



## ••• Omzet van duurzaam geproduceerd voedsel met bijna 30% gestegen

De omzet van duurzaam geproduceerd voedsel is in 2010 met bijna 30% gestegen; daarmee is de verwachte omzetgroei meer dan waargemaakt. Met een omzetstijging van 13% nemen biologische voedselproducten de helft (€ 675 miljoen) van alle verkochte duurzame voedselproducten voor hun rekening. Van de overige omzet laat diervriendelijker geproduceerd vlees de grootste stijging zien. In 2010 was er bijna een verdubbeling van de

omzet in vergelijking tot 2009. Dit zijn vooral producten met een of twee sterren van het Beter Leven Kenmerk van de Dierenbescherming.

Alle afzetkanalen laten een groei in omzet van duurzame voedselproducten zien: supermarkten, out-of-home en speciaalzaken. De grootste stijgers in de supermarkten zijn vlees- en zuivelproducten. Vleesproducten

stegen ook met 185% in omzet in de out-of-homesector.

Andere grote stijgers in out-of-home waren de productgroepen koffie, thee, cacao en vis. Met vis staat Nederland momenteel op de derde plaats wereldwijd, omdat er in Nederland al 777 MSC-gecertificeerde producten verkrijgbaar zijn. Speciaalzaken verkrijgen hun omzetgroei op duurzame voedselproducten veelal uit biologische producten. Alle productgroepen in dit afzetkanaal laten dan ook een gestage groei zien, zonder grote uitschieters.

Het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL) stelt dat de verduurzaming in werkelijkheid nog veel groter is geweest, omdat bovengenoemde cijfers alleen betrekking hebben op producten met een keurmerk. Dit is volgens het CBL slechts een onderdeel van de verduurzamingslag die de supermarktbranche maakt. Vele vormen van verduurzaming worden niet via het etiket gecommuniceerd, bijvoorbeeld energiebesparende maatregelen in de winkels, verduurzaming van 'reguliere' producten en de aanpak van voedselverspilling.



## ••• Argentinië: pluimveesector heeft vrije uitloop Nieuwe EL&I sectorstudie onderschrijft kansen voor Nederlandse bedrijven

Alle projecties over de toekomstige vraag tonen aan dat de wereldwijde consumptie van pluimveevlees fors gaat stijgen de komende jaren. De regio die het meest gaat profiteren van die vraag, is zonder twijfel Latijns-Amerika. Brazilië domineert nu al 40% van de wereldhandel. In het kielzog van deze gigant is ook Argentinië bezig met een flinke opmars: de productie van pluimveevlees verdubbelde er de afgelopen zeven jaar en kwam in 2010 uit op 1,7 miljoen ton. Dat is niet waar de ambities van Argentinië ophouden: tot 2017 zal de productie stijgen naar 2,6 miljoen ton.

Om het Nederlandse bedrijfsleven te informeren over de kansen die de Argentijnse pluimveesector biedt, heeft het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie een rapport laten opstellen dat in juni is uitgekomen. Het maakt duidelijk waar de sterke en zwakke kanten van de sector liggen en het identificeert de belangrijkste spelers.

Een stevige basis onder de groei van de afgelopen jaren is de toename van de binnenlandse consumptie geweest. De consumptie per hoofd lag in 2010 op 35 kilogram per capita en zal tot 2017 stijgen naar 44,5 kilogram per capita. Omdat de sector wordt aangevoerd door een aantal grote integraties, hebben de bedrijven afspraken kunnen maken met de overheid om de prijzen niet uit de pas te laten lopen met de inflatiedoelen van de regering. De markt heeft zich daardoor in alle rust kunnen ontwikkelen en is niet geplaagd door interventies die de rundveessector de laatste jaren wel parten hebben gespeeld. De export in 2010 was 300.000 ton; in 2017 moet dat uitkomen op 645.000 ton.



De groei in de productie zal gepaard gaan met een toename van de slachtcapaciteit naar 962 miljoen hennen per jaar in 2017, fors hoger dan de capaciteit van 645 miljoen nu, verdeeld over 54 slachthuizen. Opvallend is het relatief lage aandeel van verwerkte kipproducten. Op dit moment bestaat 85% van de afzet in eigen land uit hele hennen. Ook dat zal de komende jaren gaan veranderen, hetgeen kansen biedt voor Nederlandse ondernemingen.

Het rapport onderschrijft een conclusie die ook de Rabobank al eens presenteerde: de huidige productiekosten in Argentinië zijn nog lager dan in Brazilië. De lage voederkosten zijn een belangrijk comparatief voordeel. Argentinië is de grootste exporteur van sojameel ter wereld en de tweede exporteur van maïs. Het beleid is erop gericht meer van deze grondstoffen in eigen land tot waarde te brengen. Energie en arbeid zijn twee andere kostenposten, maar daarvan moet worden aangenomen dat die de komende jaren gaan stijgen. Het zal leiden tot grotere interesse in mechanisatie en slimme huisvestingsystemen. Overigens voldoen de huidige stallen al wel aan de Europese normen van dierenwelzijn. Er is geen wetgeving over in Argentinië, maar met een gemiddelde dichtheid van 26 kg/m<sup>2</sup> en goede voorzieningen in de stallen blijven de producenten binnen de normen van de EU.

Het rapport over de pluimveevleesproductie maakt deel uit van een 'Argentijns vierluik' dat het ministerie van EL&I onder de aandacht van het bedrijfsleven wil brengen. Er verschijnen op zeer korte termijn eveneens sectorstudies over de eiproduktie en -verwerking, over mengvoerders en over de varkenshouderij.

Freek Vossenaar, Landbouwrapad Buenos Aires Het rapport is op te vragen via Lia Luijckx, e-mail: a.p.luijckx-Visser@minlnv.nl.

## Oekraïne: uitgaande missie AGF-sector 6-11 november 2011

Het ministerie van Economisch Zaken, Landbouw en Innovatie organiseert van 6 tot en met 11 november 2011 een handelsreis naar Oekraïne voor Nederlandse bedrijven die actief zijn in de aardappel, groenten en fruit (AGF-)keten.

De markt van aardappelen, groenten en fruit in Oekraïne is de afgelopen jaren verdrievoudigd en bedraagt ruim € 7 miljard. Deze trend zal zich de komende jaren voortzetten en de markt zal naar verwachting jaarlijks met 10% groeien. Daarnaast is de trend waar te nemen dat de vraag naar verse en kwalitatief betere producten toeneemt.



Tijdens de missie wordt, naast Kiev, de regio Vinnitsya bezocht. Vinnitsya is een regio die bekend staat om de teelt, verwerking en afzet van onder andere aardappelen, groenten en fruit. De nadruk van de reis ligt op het verkennen van de markt en het leggen van nieuwe contacten in de AGF-keten. Naast een aantal presentaties en veldbezoeken zullen voor de deelnemende bedrijven ontmoetingen worden georganiseerd met een aantal potentiële zakenpartners.

De kosten voor deelname aan de missie bedragen € 500,- per persoon, exclusief BTW en exclusief reis- en verblijfkosten. Voor aanmeldingen of informatie over de organisatie van de missie kunt u contact opnemen met: Phaff Export Marketing, Jan Doeksen, 0321 - 38 79 33.

Mieke Ebus-Fleuren (l)  
en Corine Fleuren.



## MiniTree wil heel groot worden

*Ideaal als relatiegeschenk: een appelboom die je in een pot kunt houden, waar je lekkere sappige appeltjes van kunt plukken! De boom wordt nooit breder dan vijftig centimeter en je kunt 'm klein houden door hem af te toppen. Het is een innovatief nieuw product van het Baarlose kersverse bedrijf MiniTree.*

MiniTrees groeien compact en kolomvormig, je hoeft ze niet te snoeien, ze zijn ongevoelig voor schimmels, blijven gezond en dragen mooi fruit. Dat maakt de bomen uiterst geschikt voor bijvoorbeeld een fraaie fruit haag in de tuin, en ze kunnen ook voor een muur. Per vijf meter zijn ongeveer tien MiniTrees nodig. "Maar je kunt daar beter in de winter aan beginnen", aldus Corine Fleuren van MiniTree. "In deze tijd van het jaar zijn ze ideaal als relatiegeschenk, bijvoorbeeld bij de viering van een jubileum of lustrum, of als cadeau ter gelegenheid van een geboorte." "De boom is achttien jaar geleden door middel van veredeling ontwikkeld door Boomkwekerij Fleuren", vertelt Fleuren. "De boomkwekerij, ze bestaat volgend jaar negentig jaar, is het bedrijf van mijn man. In opdracht van boomkwekerij Fleuren zijn allerlei appelrassen gekruist tot hij deze handzame boom kreeg, waar smakelijke appels aan groeien."

Vorig jaar is Fleuren samen met haar schoonzus met MiniTree gestart, dat zich helemaal richt op de verkoop van die appelboom. "Vooral via internet, en ook wel op locatie in Baarlo en verder staan we op markten, op allerlei evenementen, zoals straks op de Kersendagen in Cothen. We verkopen ze niet via de tussenhandel, zoals tuincentra en dergelijke."

De MiniTree komt in vier verschillende smaken: de Redlane, de Goldlane, de Sunlight en de Moonlight. "De eerste twee zijn zelfbestuivend, dus je hebt geen andere appelboom in de buurt nodig om appels te krijgen", legt Fleuren uit. Je kunt ze dus in een pot op het balkon zetten. Ze moeten wel buiten op een zonnige plaats staan, en de pot moet ook ruim zijn."

De appels van de verschillende MiniTrees zijn dus allemaal eetbaar, maar de rode appels van de Redlane zijn vooral erg mooi en geschikt als decoratieappeltjes. "De smaak is mij iets te zuur, maar dat verschilt natuurlijk ook van mens tot mens", aldus Fleuren. "In het voorjaar groeit er prachtige roze bloesem aan de boom." De appels zijn geschikt om roze appelmoes van te maken.

De boom wordt bezorgd in een prachtige stevige cadeaudoos en er zijn ook al plannen om er de grens mee over te gaan. "We gaan in elk geval de Duitse markt op", aldus Fleuren. "Daarvoor hebben we al Duitstalige wikkels, etiketten en folders ontworpen. Alleen moeten we nog precies bepalen hoe we dat doen. Met een partner, of zelfstandig, daar zijn we nog niet uit. En we zijn ook al bezig met de Franse en Engelse markt te verkennen. [www.minitree.nl](http://www.minitree.nl)



**Dacom's TerraSen™Systeem** • Water is een van de belangrijkste factoren bij de groei van gewassen. Door het plaatsen van een bodemvochtsensor (zie afbeelding) in het perceel laat het Dacom-systeem zien wat de dagelijkse wateropname van het gewas in de verschillende bodemlagen is. Met deze informatie kan het optimale tijdstip van beregening bepaald worden. Droogteschade maar ook een teveel aan beregening wordt hiermee voorkomen. Het TerraSen-systeem is speciaal ontwikkeld voor de akkerbouw

Foto  
van de  
maand



# Activiteitenkalender 2011

Programma Bilaterale Economische Samenwerking van de directie Agroketens en Visserij

Onderstaande activiteiten zijn op alfabetische volgorde gerangschikt per regio en per land

## AFRIKA

### Tanzania 21 - 25 november

Tuinbouwmissie  
(groente, fruit, bloemen  
en specerijen)  
Arusha regio en Dar  
es Salaam regio

#### **Inlichtingen uitvoering**

Teampro • tocklu@teampro.nl

#### **Inlichtingen markt**

LNV-afdeling •  
nai-lnv@minbuza.nl

### Zuid-Afrika 24 - 28 oktober

Missie  
voedingsmiddelenindustrie  
naar Kaapstad en Johannesburg

#### **Inlichtingen uitvoering**

SANEC • mark.reyneker@sanec.nl

#### **Inlichtingen markt**

LNV-afdeling • pre-lnv@minbuza.nl

## AMERIKA

### Mexico 25 september - 2 oktober

Road Show dierlijke sector naar  
Jalisco, Guanajuato en Querétaro  
in samenwerking met VIV-FIGAP

#### **Inlichtingen uitvoering**

LNV-afdeling • mex-lnv@minbuza.nl

#### **Inlichtingen markt**

Jochem Porte • j.porte@minlnv.nl

## AZIË/OCEANIË

### China 3 - 10 december

Missie pluimveesector naar  
Beijing, Shandong en Guangzhou

#### **Inlichtingen uitvoering**

GMV • hsl@fme.nl

#### **Inlichtingen markt**

LNV-afdeling • pek-lnv@minbuza.nl

### India 3 - 10 september

Missie landbouwtechnologie  
naar Mumbai en Ahmedabad  
PEM (deelstaat Gujarat) +  
bezoek AgriTech in Bangalore

#### **Inlichtingen uitvoering**

PEM • pem@phaff.com

#### **Inlichtingen markt**

LNV-afdeling • nde-lnv@minbuza.nl

## EU

### België 7 - 8 september

Potato Europe te Tournai,  
aardappelbeurs (Holland  
Paviljoen)

#### **Inlichtingen uitvoering**

PEM • pem@phaff.com

#### **Inlichtingen markt**

Evert Jan Krajenbrink •  
e.j.krajenbrink@minlnv.nl

### Hongarije 10 - 13 augustus

Boomkwekerijmissie

#### **Inlichtingen uitvoering**

PEM • pem@phaff.com

#### **Inlichtingen markt**

LNV-afdeling • bdp-lnv@minbuza.nl

## OVERIG EUROPA

### Oekraïne 7 - 10 november

Handelsmissie AGF met  
matchmaking in Kiev en  
Vinnitsya **Inlichtingen uitvoering**

PEM • ap@phaff.com

#### **Inlichtingen markt**

Tjitske Bolt • t.r.bolt@minlnv.nl

### Rusland 5 - 9 oktober

Equiros te Moskou, vakbeurs  
voor de paardenhouderij  
(Holland Paviljoen)

#### **Inlichtingen uitvoering**

KWPN • wolfs@kwpn.nl

#### **Inlichtingen markt**

LNV-afdeling • mos-lnv@minbuza.nl

### Rusland 6-9 oktober

Golden Autumn te Moskou,  
algemene landbouwbeurs  
(Holland Paviljoen)

#### **Inlichtingen uitvoering**

PEM • ap@phaff.com

#### **Inlichtingen markt**

Tjitske Bolt • t.r.bolt@minlnv.nl

### Turkije 1-4 december

GrowTech Eurasia te Antalya,  
tuinbouwbeurs (Holland  
Paviljoen)

#### **Inlichtingen uitvoering**

PEM • pem@phaff.com

#### **Inlichtingen markt**

LNV-afdeling •  
ank-lnv@minbuza.nl

.....  
*Noteer het in je agenda!*  
.....

